

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI JÄTTEISTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Jäteasetukseen ehdotetaan lisättäväksi jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustaa ja kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevasta jätelain muutoksesta johtuvat tarpeelliset säännökset. Asetuksessa säädettäisiin niistä tiedoista, jotka jätteen haltijan tulisi sisällyttää tietoaalustassa julkaistavaan tarjouspyyntöön ja kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevaan pyyntöön. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevista tiedoista, jotka kunnan tulisi toimittaa tietoaalustaan.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Vuoden 2011 jätelain (646/2011) kokonaisuudistuksen yhteydessä säädettiin kunnan toissijaisesta jätehuollon järjestämisvelvollisuudesta. Jätelain 33 §:n mukaan kunta on velvollinen järjestämään jätehuollon toissijaisesti muulle kuin kunnan ensisijaiselle vastuulle kuuluvalla jätteelle, jos jätteen haltija tätä pyytää muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi ja jos jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä. Säännöksellä pyritään turvaamaan toimiva jätehuolto ja jätehuoltopalveluiden saatavuus kaikkialla. Jos kysymyksessä on jatkuvasti ja säännöllisesti tarvittava jätehuoltopalvelu, kunnan on tehtävä siitä jätteen haltijan kanssa sopimus, jonka kesto voi olla enintään kolme vuotta kerrallaan.

Kunnan toissijaista jätehuoltovelvollisuutta koskevia säännöksiä täsmennetään 1 päivänä tammikuuta 2020 voimaan tulevalla lailla jätelain muuttamisesta (438/2019, jäljempänä *jätelain muutos*). Tavoitteena on lisätä läpinäkyvyyttä sekä edistää jäte- ja kierrätysmarkkinoiden toimintaa. Jätelain muutoksella jätelain 33 §:n 1 momenttiin lisätään selkeyden vuoksi kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun määritelmä. Kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun edellytyksenä on edelleen jätteen haltijan muun palvelutarjonnan puutteeseen perustuva pyyntö sekä jätteen soveltuminen kunnan jätehuoltojärjestelmään. Pyyntö voi jätteen haltijan puolesta esittää tälle jätehuoltopalveluja tarjoava yritys silloin, kun pyyntö koskee jätteen käsittelypalveluja. Silloin kun kyseessä on muu kuin ennalta arvaamattomasta kiireestä johtuva kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu, jonka arvo on vähintään 2 000 euroa vuodessa, jätteen haltijan tulee kuitenkin pykälän 2 momentin perusteella osoittaa muun palvelutarjonnan puute käytämällä uudessa 143 a §:ssä tarkoitettua jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustaa. Pyyntö kunnan toissijaisesta jätehuoltopalvelusta voidaan tehdä, kun jätteen haltija on julkaisut tietoaalustalla tarjouspyynnön tarvitsemastaan jätehuoltopalvelusta, eikä palvelua ole ollut kohtuullisesti saatavilla vähintään 14 vuorokauden määräajassa.

Kunnan on jätelain 33 §:n 3 momentin mukaan tehtävä jätteen haltijan tai tälle jätehuoltopalvelua tarjoavan yrityksen kanssa 2 momentissa tarkoitettua kunnan toissijaisesta jätehuoltopalvelusta sopimus. Sopimuksen enimmäiskesto voi olla enintään kolme vuotta kerrallaan kuten nykyisin, minkä lisäksi sen tulee olla sopimuspuolten irtisanottavissa sopimuksessa määritellyn irtisanomisajan kuluttua. Sopimus voidaan tehdä jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustassa tai vaihtoehtoisesti sen ulkopuolella, jolloin kunnan on toimitettava olennaiset tiedot sopimuksesta tietoaalustaan viimeistään 14 vuorokauden kuluttua sopimuksen tekemisestä. Kunnan on lisäksi 4 momentin nojalla toimitettava vuosittain maaliskuun loppuun mennessä tietoaalustaan olennaiset tiedot muun kuin 2 momentissa tarkoitettua kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun kokonaisarvosta ja palvelua käyttävien jätteen haltijoiden kokonaismäärästä sekä olennaiset tiedot annetusta palvelusta jätelajeittain ja käsittelymenetelmittäin eriteltyinä.

Jätelain 33 §:n 5 momenttiin koottujen asetuksenantovaltuuksien nojalla valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevaan pyyntöön ja 2 momentissa tarkoitettuun tarjouspyyntöön sisällytettävistä tiedoista, 3 ja 4 momentissa tarkoitetuista olennaisista tiedoista sekä muista näihin rinnastettavista seikoista.

Jätelain muutoksella jätelakiin lisätyssä uudessa 143 a §:ssä säädetään jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustan käyttötarkoituksesta sekä Motiva Oy:lle asetetusta tietoaalustan ylläpito- ja kehittämistehtävästä. Uudessa 143 b §:ssä puolestaan säädetään kunnan jätehuoltoviranomaisen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta saada tietoaalustasta salassapitosäännösten estämättä ja maksutta 33 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettua olennaiset tiedot ja muut kunnan toissijaiseen jätehuoltopalveluun liittyvät tiedot, jotka ovat välttämättömiä niille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Mainittujen muutosten lisäksi jätelain 78 §:ssä täsmennetään kunnan toissijaisesta jätehuoltopalvelusta perittävän jätemaksun määräämisen yleisiä periaatteita. Lisäksi kunnan ja kunnan jätehuoltoyhtiön jätelain 44 §:n mukaisiin kirjanpitovelvoitteisiin tehdään muutokset, joita tarvitaan kunnan jätehuollon toimialan sidosyksikkösäännösten noudattamisen seuraamiseksi.

Jätelain muutokseen liittyvien siirtymäsäännösten mukaan jätelain 33 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 5 §:ssä tarkoitettuihin hankintayksiköihin vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Lisäksi jätelain muutoksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla tehdyt sopimukset kunnan toissijaisesta jätehuoltopalvelusta olisivat voimassa sopimuskauden loppuun ja niihin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustan valmistelu aloitettiin ympäristöministeriössä kesällä 2017 yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa. Materiaalitoriksi nimetty tietoaalusta julkaistiin kaikkien yritysten ja julkisten organisaatioiden käyttöön 8 päivänä huhtikuuta 2019 internetosoitteessa www.materiaalitori.fi. Materiaalitorin kehitystyö jatkuu edelleen ja kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun edellytyksenä olevan muun palvelutarjonnan puutteen osoittamiseen liittyvät toiminnallisuudet otetaan käyttöön todennäköisesti kesäkuussa 2019. Tämän jälkeen Materiaalitoria voi käyttää vapaaehtoisesti muun palvelutarjonnan puutteen osoittamiseen jo ennen vuoden 2020 alussa

tapahtuvaa jätelain muutoksen voimaantuloa. Materiaalitorin käytöstä kerätään palautetta tehostetusti vuoden 2019 aikana. Esiin nostetut kehittämistarpeet pyritään mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan jatkokehitysvaiheissa.

2 Ehdotetut muutokset

Jätteistä annettuun valtioneuvoston asetukseen 179/2012 ehdotetaan lisättäväksi jätelain muutoksesta johtuvat tarpeelliset säännökset jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustassa julkaistavaan tarjouspyyntöön ja kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevaan pyyntöön sisällytettävistä tiedoista sekä tietoaalustaan kunnan toissijaisesta jätehuoltopalvelusta toimitettavista tiedoista. Ehdotetut säännökset annettaisiin jätelain muutoksella muutetun jätelain 33 §:n 5 momentin nojalla.

36 a §. *Jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustassa julkaistavaan tarjouspyyntöön ja kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevaan pyyntöön sisällytettävät tiedot.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä vähimmäistiedoista, jotka jätteen haltijan tulisi sisällyttää jätelain 33 §:n 2 momentissa tarkoitettuun jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustassa julkaistavaan tarjouspyyntöön. Pykälässä tarkoitettujen tietojen ohella jätteen haltija voisi halutessaan sisällyttää tarjouspyyntöön myös muita tarpeelliseksi katsomiaan tietoja.

Momentin 1 kohdan mukaan tarjouspyynnössä tulisi olla jätteen haltijan nimi ja yhteystiedot. Jätteen haltijan olisi mahdollista rajata näiden tietojen julkisuutta siten, etteivät ne näy muille kuin tietoaalustaan kirjautuneille käyttäjille. Momentin 2 kohdan perusteella tarjouspyynnössä tulisi ilmoittaa myös tiedot jätteen lajista, ominaisuuksista ja määrästä. Jätteen lajilla tarkoitettaisiin tietoja jätejakeesta (esimerkiksi biojäte, maa-ainekset, sekalainen rakennus- ja purkujäte). Jätteen ominaisuuksilla puolestaan tarkoitettaisiin etsittävän jätehuoltopalvelun kannalta tarpeellisia tietoja esimerkiksi jätteen alkuperästä, koostumuksesta, olomuodosta tai mahdollisista epäpuhtauksista. Jätteen määrä tulisi ilmoittaa sitä parhaiten kuvaavan mittayksikön avulla sekä määrittämällä, onko kyse jatkuvasti syntyvästä jätteestä vai yksittäisestä jäte-erästä.

Momentin 3 kohdan nojalla tarjouspyynnössä tulisi ilmoittaa jätteen sijainti vähintään kunnan tarkkuudella. Jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustassa sijainti olisi mahdollista ilmoittaa myös tarkemmin, esimerkiksi katuosoitteen perusteella. Jätteen haltija voisi tällöin rajata yksityiskohtaisemmat sijaintitiedot niin, etteivät ne näy muille kuin tietoaalustaan kirjautuneille käyttäjille. Momentin 4 kohta edellyttäisi, että tarjouspyynnössä tulisi yksilöidä haettava jätehuoltopalvelu ja sen kesto. Tietoaalustassa palvelu yksilöitäisiin käyttämällä valmista palveluluokitusta, minkä lisäksi haettavalle palvelulle voitaisiin vapaassa kentässä esittää lisämäärittelyjä. Palvelun keston voisi määrittellä palvelun alku- ja päättymisajankohdan tai sopimuskauden pituuden mukaan taikka muulla tavoin palvelun ajankohtaa tarkentamalla. Momentin 5 kohdan mukaan tarjouspyynnöstä olisi myös käytävä ilmi määräaika tarjousten tekemiselle. Kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun edellytyksenä olevan muun palvelutarjonnan puutteen todentamiseksi vaadittava määräaika on vähintään 14 vuorokautta jätelain 33 §:n 2 momentin mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vähimmäistiedoista, jotka tulisi sisällyttää jätelain 33 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevaan pyyntöön. Tällaisessa pyynnössä tulisi 1 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi olla

tieto jätteiden ja sivuvirtojen tietotalustassa tapahtuneesta muun palvelutarjonnan puutteen todentamisesta. Perusteena muun palvelutarjonnan puutteelle voisi olla se, ettei jätteen haltija ole saanut tarjouspyyntöönsä 14 vuorokauden vähimmäismääräajassa lainkaan tarjouksia taikka se, että saadut tarjoukset ovat laadultaan tai hinnaltaan kohtuuttomia. Muun palvelutarjonnan puute todennettaisiin tietotalustassa läpikäytävän menettelyn ja jätteen haltijan tekemän perustellun arvion pohjalta. Käytännössä tieto näistä tallentuisi tietotalustaan ja siirtyisi automaattisesti kunnan toissijaista jätehuolto-palvelua koskevaan pyyntöön.

36 b §. *Jätteiden ja sivuvirtojen tietotalustaan kunnan toissijaisesta jätehuolto-palvelusta toimitettavat tiedot.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä vähimmäistiedoista, jotka kunnan olisi toimitettava jätteiden ja sivuvirtojen tietotalustaan jätelain 33 §:n 3 momentissa tarkoitettuina kunnan toissijaisesta jätehuolto-palvelusta tehtyä sopimusta koskevana olennaisina tietoina. Momentin 1 kohdan mukaan sopimuksesta tulisi toimittaa sopimuspuolten nimi ja yhteystiedot sekä yritys- ja yhteisötunnus. Sopimuspuolilla tarkoitettaisiin sopimuksen osapuolina olevia kunnan jätelaitosta ja jätteen haltijaa. Momentin 2 kohdan perusteella tulisi toimittaa tiedot sopimuksen kohteena olevan jätteen lajista ja määrästä. Vastaavasti kuin edellä 36 a §:ssä, jätteen lajilla tarkoitettaisiin tietoja jätejakeesta. Samoin jätteen määrä ilmoitettaisiin soveltuvan mittayksikön avulla ja määrittelemällä, onko kyse jatkuvasti syntyvästä jätteestä vai yksittäisestä jäte-erästä. Sopimuksesta ei sen sijaan edellytettäisi toimitettavaksi tarkempia tietoja jätteen ominaisuuksista. Tällaista tietoa ei olisi mahdollista ilmoittaa määrämuotoisena, minkä vuoksi sen edellyttäminen laajentaisi kohtuuttomasti kunnan tietojen toimittamiseen liittyviä velvoitteita. Momentin 3 kohdan mukaan jätteiden ja sivuvirtojen tietotalustaan tulisi myös toimittaa tieto sopimuksen kohteena olevan jätteen sijainnista vähintään kunnan tarkkuudella.

Edellä 1–3 kohdissa tarkoitetut sopimustiedot siirtyisivät käytännössä automaattisesti jätteiden ja sivuvirtojen tietotalustaan tehtävään ilmoitukseen kunnan toissijaista jätehuolto-palvelua koskevan menettelyn aiemmissa vaiheissa ilmoitettujen tietojen perusteella. Sen sijaan kohdissa 4 ja 5 tarkoitetut tiedot olisivat sellaisia, jotka kunnan tulisi lisätä itse. Momentin 4 kohdan perusteella olisi ilmoitettava tiedot sopimuksen nojalla annettavan kunnan toissijaisen jätehuolto-palvelun luonteesta ja kestosta ja 5 kohdan perusteella tiedot palvelun hinnasta. Annettava palvelu määriteltäisiin käyttämällä samaa palveluluokitusta kuin 36 a §:ssä tarkoitettussa tarjouspyynnössä. Palvelun kestoa koskeva tieto ilmoitettaisiin määrittelemällä sopimuksen voimassaoloaika. Palvelun hinta ilmoitettaisiin yksikköhintana (esimerkiksi euroa/tonni).

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin informatiivinen viittaus jätelain 33 §:n 4 momenttiin, jossa säädetään niistä olennaisista tiedoista, jotka kunnan on toimitettava vuosittain maaliskuun loppuun mennessä jätteiden ja sivuvirtojen tietotalustaan tietotalustan käyttövelvoitteen ulkopuolelle jäävästä kunnan toissijaisesta jätehuolto-palvelusta. Kyse on tietotalustan käyttöä rajaavan 2 000 euron kynnyksarvon alle jäävästä kunnan toissijaisesta jätehuolto-palvelusta. Samoin säännös kattaa ennakoimattomasta kiireestä johtuvan sekä siirtymäaikoina tietotalustan käyttövelvollisuuden ulkopuolelle rajatun kunnan toissijaisen jätehuolto-palvelun. Tietotalusta ohjaisi tiedot toimittavaa kunnan jätelaitosta tietojen ilmoittamisessa.

3 Vaikutukset

Ehdotetut muutokset johtuvat jätelain muutoksella jätelakiin lisättävistä jätteiden ja sivuvirtojen tietoaalustaa ja kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevista säännöksistä. Osana tätä kokonaisuutta asetus täsmentäisi kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun edellytyksiä ja lisäisi palvelun läpinäkyvyyttä. Toisaalta ehdotetut tarjouspyynnön ja kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevan pyynnön vähimmäisvaatimukset sekä tietoaalustaan kunnan toissijaisesta jätehuoltopalvelusta toimitettavia tietoja koskevat vaatimukset jossain määrin lisäävät kuntien jätelaitosten sekä jätteen haltijoiden hallinnollista taakkaa erityisesti alkuvaiheessa. Vaadittavien tietojen ilmoittaminen tietoaalustassa on kuitenkin tarkoitus toteuttaa mahdollisimman yksinkertaisesti, mikä toiminnan vakiintuessa vähentäisi ehdotetuista vaatimuksista aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Ehdotuksella ei arvioida olevan muita vaikutuksia.

4 Valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriössä. Asetusluonnoksesta on pyydetty lausunnot asian kannalta keskeisiltä sidosryhmiltä.

Täydennetään myöhemmin lausuntopalautteen perusteella.

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

5 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020. Jätelain muutos tulisi voimaan samanaikaisesti asetuksen kanssa.